

Penubuhan Jabatan/ Institusi Fatwa di Malaysia: **SABAH** dan **SARAWAK**

Oleh: **Dr. Hj. Mohd. Kamel bin Mat Salleh**

Pensyarah Kanan Akademi Pengajian Islam Kontemporari. UiTM Cawangan Negeri Sembilan

SABAH: Sebelum menjadi sebuah Jabatan, Pejabat Mufti Negeri Sabah hanya dikenali sebagai Bahagian Mufti iaitu salah satu bahagian yang diletakkan di bawah pentadbiran Majlis Ugama Islam Sabah. Operasi dan urus tadbirnya tertakluk kepada Enakmen Pentadbiran Hukum Syarak Negeri Sabah Tahun 1977. Memandangkan ia terletak di bawah pentadbiran Majlis, maka Mufti yang dilantik bertanggungjawab terus kepada Majlis Ugama Islam Negeri Sabah.

Pelantikan Mufti dan Timbalan Mufti Kerajaan Negeri Sabah dibuat selaras dengan Enakmen Pentadbiran Undang-Undang Islam 1992. Mufti yang dilantik di bawah Enakmen ini menjadi Mufti Kerajaan Negeri Sabah di bawah seksyen 33 (2) Enakmen No.13 Tahun 1992 dan seksyen 33 (1) bagi pelantikan Timbalan Mufti Kerajaan Negeri Sabah.

Dalam mesyuarat Jemaah Menteri pada 25 September, 1996, kerajaan negeri telah bersetuju dan meluluskan pewujudan Pejabat Mufti Negeri Sabah berkuatkuasa mulai 01 Ogos 1996. Berkuatkuasa daripada tahun itu, Pejabat Mufti Negeri Sabah telah dipisahkan daripada pentadbiran Majlis Ugama Islam Sabah dan diletakkan di bawah Setiausaha Kerajaan Negeri Sabah dengan dianggotai oleh enam orang kakitangan sahaja daripada sepuluh jawatan yang diluluskan oleh pihak Jabatan Perkhidmatan Awam Negeri Sabah.

Seiring dengan perkembangan semasa dan tugas yang lebih mencabar di Jabatan Mufti seluruh Malaysia Unit Pemodenan Tadbiran dan Perancangan Pengurusan Malaysia (MAMPU) telah menyusun semula struktur Jabatan Mufti di seluruh Malaysia meliputi Mufti sebagai Ketua Jabatan, Timbalan Mufti sebagai Timbalan Ketua Jabatan, Bahagian Istinbat/ Syariah, Bahagian Falak Syari'e dan Bahagian Pentadbiran Am.

Sehingga kini, Pejabat Mufti Negeri Sabah telah dianggotai oleh 25 orang kakitangan. Perjalanan Pejabat Mufti Negeri Sabah berasaskan kepada Enakmen Fatwa Negeri Sabah yang telah dikuatkuasakan pada tahun 2004. Mufti Kerajaan Negeri Sabah sekarang ialah Datuk Ustaz Haji Bungsu @ Aziz Bin Hj. Jaafar.

SARAWAK: Seperti Sabah, penubuhan Jabatan Mufti Sarawak agak lewat ditubuhkan berbanding negeri-negeri lain di Semenanjung. Mufti negeri hanya mula dilantik pada tahun 1941 berikutan penggubalan Ordinan (Perbendaharaan Majlis Islam) melalui Mesyuarat Kerajaan Negeri. Pada 1 Mei 1955 Majlis Islam Sarawak ditubuhkan. Sebelum penubuhan Majlis, tidak ada badan yang bertanggungjawab berhubung hal ehwal agama Islam di Sarawak. Secara tidak langsung hal berkaitan agama Islam diuruskan oleh Mahkamah Datu' sehingga Majlis Islam Sarawak ditubuhkan. Sebarang permasalahan agama dirujuk kepada Datu' Hakim yang secara tidak langsung peranannya adalah seperti seorang Mufti. Menerusi Ordinan Majlis Islam (Pemerbadanan) (Bab 105), Ahli-ahli Jawatankuasa Fatwa dilantik bagi membantu Mufti dalam mengurus selia institusi fatwa ini. Kewujudan Ordinan ini membuka sinar baru kepada kewujudan institusi fatwa secara lebih tersusun. Namun begitu jawatan Mufti tidak berdiri sendiri dan kedudukannya adalah termasuk dalam kedudukan pegawai-pegawai Jabatan Agama Islam Sarawak. Melalui Ordinan ini juga, perantikan Mufti dan Ahli Jawatankuasa Fatwa diadakan melalui Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri. Pada tahun 1963, Sarawak menyertai Persekutuan Malaysia dan Mufti dilantik oleh Yang Dipertuan Agong atas syor Yang DiPertua Negeri. Akan tetapi Ahli Lembaga Fatwa dilantik oleh Yang Dipertua Negeri dalam Majlis Mesyuarat. Pejabat Mufti Negeri Sarawak ditubuhkan secara rasminya di bawah Jabatan Ketua Menteri Sarawak pada 1 Januari 1997. Secara rasminya, Jabatan ini dipisahkan daripada Jabatan Agama Islam Sarawak. Mufti Sarawak sekarang ialah Datu Haji Kipli Haji Yassin.